

Konkurrensverkets generaldirektör Dan Sjöblom vid möte med generaldirektörer den 14 mars 2013

1. Upphandling i samband med intern och extern representation

För att göra rätt enligt lagen om offentlig upphandling och underlätta inköp i samband med representation har Konkurrensverket sammanställt en checklista med tänkvärda punkter.

- **Planera för hela året**

Utvärdera myndighetens *årliga totala* behov inför varje räkenskapsår. Överstiger behovet direktupphandlingsgränsen om 284 000 kronor? I så fall ska annonsering ske genom t.ex. förenklat förfarande eller urvalsförfarande. Glöm inte att ta höjd för oförutsedda händelser!

- **Sammanräkningsregeln**

En upphandling får inte delas upp i mindre delar för att komma under beloppsgränsen för när direktupphandling får ske. Det är inte förbjudet att dela upp en upphandling men det måste då finnas praktiska och objektiva skäl för en uppdelning. Om de uppdelade inköpen *sammanräknat* överskrider beloppsgränsen ska vart och ett föregås av en annonserad upphandling. Vid beräkning av direktupphandlingsutrymmet måste alla inköp av *samma slag* räknas ihop. Direktupphandlingar är av samma slag när varorna och/eller tjänsterna typiskt sett tillhandahålls av en och samma leverantör, dvs. när det är normalt att en leverantör skulle vara intresserad av att lämna anbud i alla upphandlingar. Var restriktiv!

- **Centralisera inköpen**

Hela den upphandlande myndighetens inköp ska som regel sammanräknas. Ekonomisk planering av representation och upphandling för detta hanteras därför med fördel centralt. Ta gärna hjälp av utvecklade e-system där man bl.a. kan se om inköp kan kopplas till ett befintligt avtal. En stor besparing kan oftast göras bara myndigheten får en insikt i hur många inköp som görs, och av vilka enheter, utanför befintliga avtal. Glöm inte att följa upp myndighetens inköp!

- **Säkerställ myndighetens upphandlingskompetens**

Se till att myndigheten har tillräcklig upphandlingskompetens och resurser. Överväg om inköps-/upphandlings-funktionens status och roll i organisationen bör uppgraderas eller förändras, särskilt avseende kontaktytor med myndighetens ledning och planering.

- **Använd flexibla ramavtal**

Använd möjligheten till ramavtal vid upphandling av bl.a. konferenser, catering och restaurangtjänster. Ramavtal kan anpassas efter myndighetens behov och träffas avseende en eller flera olika tjänster med flera leverantörer och förnyad konkurrensutsättning eller med leverantörerna rangordnade avseende exempelvis geografiska områden, prisklasser, kapacitet etc.

- **Dokumentera direktupphandlingar**

Om en upphandlande myndighet beslutar att göra en direktupphandling rekommenderas att skälen för detta och de omständigheter som medför att direktupphandling är tillåtet dokumenteras noggrant. Det är myndigheten som har bevisbördan för att direktupphandling varit tillåtet.

- **Det finns få undantag från upphandlingsplikt**

Kom i håg att undantagen från upphandlingslagstiftningen ska tillämpas restriktivt. Exempelvis torde hyra av festlokal och anlitande av artister inte rymmas inom undantagen för hyresrätt m.m. och konstnärliga skäl i lagen.

2. Goda affärer - en strategi för hållbar offentlig upphandling (SOU 2013:12), samt kommande EU-direktiv kring offentlig upphandling

Här vill jag särskilt fokusera på följande punkter:

- Utredaren, Anders Wijkman, talar om "Den goda affären".
- Han noterar att kritiken mot upphandlingsreglerna är omfattande.
- Det finns behov av vägledning och stöd.
- Ledarskapet och det strategiska perspektivet brister.
- Nationell handlingsplan behövs för att bredda och samla upphandlingspolitiken.
- Kvalitet ska stå i centrum – inte kortsiktigt lågt pris.
- Öka utrymmet för dialog och förhandling
- Höjd direktupphandlingsgräns från dagens 284 000 till 600 000 kronor. Kompletteras med krav på dokumentation.
- Tre förvaltningsrätter och en kammarrätt.
- Kompetensutveckla ledare inom staten.
- Ha upphandlingsansvariga i ledningen.
- De kommande EU-direktiven (förhandlas fortfarande och förväntas beslutas i höst) berör inte de aktuella frågorna i någon större utsträckning. Det föreslås ett nytt förhandlingsförfarande som Upphandlingsutredningen föreslår ska genomföras i svensk rätt. Begreppet lägsta pris utmönstras till förmån för lägsta kostnad för att tydliggöra andra utvärderingsparametrar än pris.

3. Konkurrensverkets egna erfarenheter av upphandling av måltider

Konkurrensverkets behov

Konkurrensverkets behov av upphandling av måltider och därmed sammanhängande tjänster kan delas upp ett antal olika typer av tjänster; Catering, festlokal inklusive mat och underhållning, endast festlokal, lunchrestaurang samt övriga restaurangbesök av mer exklusiv karaktär.

Först måste frågan besvaras om dessa behov ska sammanräknas för bedömningen av om upphandlingsplikt föreligger, dvs. om myndighetens årliga behov överstiger direktupphandlingsgränsen på ca 284 000 kronor. Denna bedömning ska göras från ett leverantörsperspektiv. Allt som samma leverantör, typiskt sett, skulle kunna tillhandahålla får anses ingå i ett sammanhängande behov. Härvid tillämpas en försiktighetsprincip så att vi vid tvivel hellre lägger samman behovens värde.

Efter denna inventering har vi dragit slutsatsen att vissa av tjänsterna bör upphandlas genom ett annonserat förfarande, medan andra kan anskaffas genom en konkurrensutsatt direktupphandling enligt följande:

Catering

Begreppet catering täcker in både hela festmåltider, förtäring vid mingel, enklare måltider samt fikabröd och tårtor. Det är inte uppenbart att samma leverantör tillhandahåller samtliga dessa tjänster med det finns en tillräckligt stor grupp leverantörer som kan tillhandahålla samtliga tjänster för att de ska kunna anses utgöra ett sammanhållet behov. Det är osäkert huruvida Konkurrensverkets behov kommer att överstiga direktupphandlingsgränsen, men för att säkerställa att alla eventuella behov under året kommer att kunna tillfredsställas utan risk för att en otillåten direktupphandling sker valde vi att göra en annonserad upphandling. Upphandlingen kommer att ske genom ett förenklat förfarande där två separata ramavtal tecknas. Ramavtalen delas alltså upp i ett ramavtal för catering av festkaraktär, typiskt sett inklusive vin, samt ett ramavtal för enklare förtäring så som sallader, kalla luncher, fikabröd etc. Det kommer inte finnas något utrymme för val mellan de två ramavtalen utan avrop kommer att ske från det ramavtal som motsvarar det faktiska behovet. I [bilaga 1](#) finns ett utkast till förfrågningsunderlag.

Endast festlokal

Konkurrensverkets behov av att hyra festlokaler *utan* förtäring, underhållning, servering m.m. är i dagsläget relativt litet. Lokaler i samband med konferenser avropas från statligt ramavtal och bedöms inte vara samma sak som en festlokal kvällstid. Skulle behov av festlokal uppkomma bedöms detta kunna anskaffas genom en konkurrensutsatt direktupphandling.

Lunchrestaurang

Konkurrensverkets behov av lunchrestaurang gäller i första hand restauranger inom gångavstånd från myndighetens lokaler med en prisbild runt 110 – 120 sek inklusive moms. Eftersom behovet inte går att säkert förutsäga gjordes bedömningen att en annonserad upphandling av ett ramavtal för detta behövdes genomföras.

Övriga restaurangbesök

Konkurrensverkets upphandling av ramavtal för restaurangbesök gäller endast lunchrestauranger enligt ovan, övriga eventuella restaurangbesök där behovet skiljer sig vad gäller geografisk placering, tider eller prisklass har bedömts ligga utanför ramavtalet. Skulle behov av detta uppkomma kommer en bedömning om huruvida direktupphandling kan ske göras från gång till gång.

Underhållning

Underhållning är till sin natur svårt att upphandla enligt det regelverk som finns. Konkurrensverkets behov av underhållning i samband med representation bedöms dock inte överstiga direktupphandlingsgränsen även om det naturligtvis kommer att göras en bedömning från fall till fall.

Personalfest

Som ett led i god personalvård brukar Konkurrensverket arrangera en vårfest för samtlig personal. Myndighens behov av lokal för drygt 100 personer gör att sammanläggning med ovanstående typer av måltidsarrangemang inte är aktuellt, då flertalet potentiella leverantörer av lunch eller cateringbehov inte förfogar över en lokal av tillräcklig storlek. Behovet anses därför utgöra ett separat inköpsobjekt. Av budgeten för vårfesten vet vi att en konkurrensutsatt direktupphandling kommer att vara tillräckligt, då direktupphandlingsgränsen inte överskrids. Observera att om flera fester skulle arrangeras under ett år bör värdet av dessa sammanräknas för att bedöma om direktupphandlingsgränsen överskrids. I [bilaga 2](#) finns förfrågningsunderlaget för personalfesten.

2013-03-18

5 (5)